

9891

1379 januari 4

Kyrkan Santa Maria
in Trastevere i Rom

Påven Urban VI förbjuder rövare och plundrare att skada och hindra dem som beger sig till S:ta Marias kloster i Vadstena i Linköpings stift av augustinregeln, av den orden som kallas den helige Frälsarens, och beslutar att alla som skadar och hindrar fromma pilgrimer på väg till klostret ska vara omedelbart bannlysta. Om de inte ersätter dem som lidit skada kan de inte lösas från bannlysningen annat än av den som för tillfället är biskop i Linköping eller av konfessorn som då är penitentiare i klostret.

Avskrifter: [A] i Liber privilegiorum monasterii Vadstenensis, hs A 19, fol. 26v–27r, Sv. Riksarkivet; [B] i hs A 22, fol. 5v–6r, Kungl. biblioteket, Stockholm.

SDHK nr 11395.

Faksimil: Corpus codicum Suecicorum medii aevi, vol. XI (1950), s. 56–57 (av A).

Regest: Celsus Bullarium (1782), s. 141, nr 11.

Om bullan se T. Höjer, Studier i Vadstena klostrets och birgittinordens historia (1905), s. 96–97; T. Nyberg, Birgittinische Klostergründungen des Mittelalters (1965), s. 63 f.; B. Fritz i 600 år i Vadstena, red. G. Söderström (2000), s. 80.

Urbanus^a episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam · Sacre religionis dilectarum in *Christo* filiarum abbatisse et monialium monasterij sancte Marie in Watzsteno^b sub regula sancti Augustini et uocabulo sancti Saluatoris Lincopensis^c diocesis, sub qua Deo in humilitatis spiritu deseruiunt, exigit et meretur honestas / ut locum dicti monasterij ab incursibus uastatorum apostolicis | presidijs, quantum nobis ex alto permittitur, tueamur · Cupientes igitur, ut dicte abbatissa et moniales, que diuini feruoris igne succense illecebras mundi fugientes se in tuto stacionis loculo recluserunt, tanto deuocius quanto quociens Domino famulentur, et ne tam ipse quam causa deuocionis accedentes ad monasterium prelibatum alicuius inuasoris senciant detrimentum, perpetuo prohibemus edicto, ne qui latrones aut predones accedentibus ad dictum^d monasterium dampna aut impedimenta facere presumant, decernentes omnes latrones, predones seu raptores et inuasores ac alios omnes depredantes, spoliantes aut dampnum et impedimentum prestantes accedentibus causa deuocionis et peregrinacionis ad dictum monasterium excommunicacionis sentenciam incurrere ipso facto · a qua, nisi satisfactione facta lesis, nequeant absolui / quam per episcopum Lincopensem^e pro tempore existentem / aut per confessorem, qui in dicto monasterio penitenciarij officium pro tempore exercebit^f · Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre prohibicionis et constitucionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit,^g indignacionem omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum Eius se nouerit incursum. Datum Rome apud Sanctam Mariam in Transiberin ij nonas Januarii, pontificatus nostri anno primo ·

Rubrik i A: Bulla Urbani pape vj, quod vastatores, raptores et inuasores locum Vatzstena perturbantes peregrinos causa deuocionis accedentes et recedentes depredantes aut dampnum et impedimentum prestantes sunt ipso facto excommunicati et a sententia excommunicacionis nequeant absolui quam per episcopum Lincopensem aut per confessorem in dicto monasterio penitenciarij officium exercentem^h.

^a Priuilegium contra raptos et inuasores peregrinorum etcetera tillagt i marginalen A. ^b Vazsteno B. ^c Lyncopensis B. ^d predictum B. ^e Lyncopensem B. ^f Bokstäverna it efter rättelse A. ^g Härefter bokstaven d raderad A. ^h D.v.s. exercentem. Härefter styckeavslutande tecken (fem punkter i korsformation) följt av radutfyllande streck A.

9892

1379 januari 4

Kyrkan Santa Maria
in Trastevere i Rom

Påven Urban VI utfärdar bulla till förmån för Vadstena kloster. En supplik har inkommit till påven från den välborna kvinnan Katarina av Ulvåsa, dotter till den framlidna Birgitta, änka efter riddaren Ulf av Ulvåsa, och från abbedissan och konventet i S:ta Marias kloster i Vadstena i Linköpings stift av augustinregeln, av den orden som kallas den helige Frälsarens. Klosterfolket önskar leva åtskilt från människors umgänge och oväsen och fruktar att störas i sitt fridfulla leverne. Därför beslutar nu påven att förbjuda alla personer, även dem av biskoplig och kunglig värdighet, att bygga hus eller andra byggnader på ett avstånd av ett visst antal *cannae*, som ska fastställas av stiftsbiskopen samt av klostrets konfessor och abbedissa, vidare att bygga annat kloster, oavsett orden, på ett avstånd närmare än en halv mil från ovannämnda kloster, om inte tillstånd erhållits av biskopen i Linköping samt av klostrets konfessor, abbedissa och konvent. Dessutom utfärdar påven förbud mot att övernatta inom nämnda område. De som bryter häremot ska drabbas av bannlysning *ipso facto*, från vilken de kan lösas endast av påvestolen.

Avskrifter: [A] i Liber privilegiorum monasterii Vadstenensis, hs A 19, fol. 27r–v, Sv. Riksarkivet; [B] i hs A 22, fol. 6r, Kungl. biblioteket, Stockholm.

SDHK nr 11397.

Faksimil: Corpus codicum Suecicorum medii aevi, vol. XI (1950), s. 57–58 (av A).

Tryckt: (endast inledningen) Processus seu negocium canonizacionis b. Katerine de Vadstensis, ed. I. Collijn (1942–1946), s. 33 och 36.

Regest: Celsus Bullarium (1782), s. 141, nr 10.

Det kan påpekas att även cisterciensorden och augustinorden hade erhållit liknande privilegier angående minsta tillåtna avstånd för klosteranläggning. För augustinorden var detta avstånd bestämt till 140 *cannae* och för cisterciensorden till 1 mil; härom se T. Höjer, Studier i Vadstena klostret och birgittinordens historia (1905), s. 96 med not 5. Om längdmåttet *canna* se GMLS: *canna*.

Om bullan se Höjer, a.st., och T. Nyberg, Birgittinische Klostergründungen des Mittelalters (1965), s. 63 f.

Urbanus^a episcopus seruus seruorum Dei · ad perpetuam rei memoriam. Vitam regularem professis / hiis precipue, qui, ut mundi fugiant oblectantis illecebras, se recludunt, apostolicum decet adesse presidium / ut tanto deuocius quanto quocius Domino famulentur · Sane pro parte di[le]ctarum^b in Christo filiarum · nobilis mulieris Katherine^c de Wlfasom^d recolende memorie Birgitte^e relicte quondam Vlfonis^f de Vlfasom^g militis / uidue / nate / et abbatisse ac conuentus monasterij in Vatzsteno^h sub regula sancti Augustini et uocabulo sancti Saluatoris uiuencium / Lincopensisⁱ diocesis / petitionis nobis oblate series continebat, quod, cum ipse cupiant, sicut infra septa monasterij sui gaudent solitudine^j, sic eciam ab extra sint a consorcio et tumultibus hominum segregate / timeantque propter vicinas habitaciones, si fieri contingeret, in sua quiete turbari / nobis humiliter supplicari fecerunt, quatinus super hoc eis prouidere de benignitate apostolica dignaremur · Nos igitur | huiusmodi supplicacionibus inclinati cupientes dictas abbatissam et conuentum ab omni molestia preseruari et eas, ut tranquillam vitam ducant, apostolico munimine confoueri · statuimus et